

Roosevelt oštel avtnega magnata

Sloan je dobil ukor, ker je odklonil povabilo delavske tajnice za sestanek z voditelji unije avtnih delavcev. Predsednik je konfiriral z Lewisom in drugimi glede delavske zakonodaje, katero predloži kongresu. Dal je tudi besedo, da vlada ne bo nastopila proti stavkarjem

Washington, D. C., 27. jan. — Predsednik Roosevelt je opazil Alfreda P. Sloana, predsednika korporacije General Motors, ker je odklonil povabilo delavske tajnice, naj se sestane z voditelji avtnih delavcev v Washingtonu. Konferenca je bila sklicana, da se stave, ki je zajela tovarne avtne korporacije, poravnava. Roosevelt je v razgovoru s časopisnimi poročevalci zapretil z delavsko zakonodajo in ta pretnja ni bila naperjena samo proti avtni korporaciji, temveč proti vseh korporacijam na splošno. Gotovo je, da se bodo sedee stavke raztegnile na druge velike industrije, če bodo avtni stavkarji zmagali v tej borbi z mogočno avtno korporacijo.

John L. Lewis, načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, je bil razočan, ko je čital v časopisu, da je Sloan izjavil, da se ne bo pogajal z njim, dokler se ne bodo stavkarji umaknili iz tovarn, katere so okupirali. Frances Perkins, delavska tajnica, je tudi osvrnila avtnega magnata, ker je odklonil njeno povabilo.

Predsednik Roosevelt, ki je pozval reporterje v svoj urad včeraj, ni niti čaka, da bi ga kdo vprašal o situaciji. Takoj je začel govoriti o avtni stavki in izjavil, da je zelo razočaran, ker se Sloan ni odzval povabilu delavske tajnice. "To je bila zelo nesrečna odločitev z njegove strani," je rekel Roosevelt. Poročevalcem je povedal, da je imel včeraj tri konference o delavski zakonodaji, zaeno pa je dal razumeti, da bo njegova administracija vodila odločno vojno proti "ekonomskim rojalistom".

Lewis je zadnji teden javno izjavil, da on od Rooseveltove administracije pričakuje, da bo podpirala avtne stavkarje, ker so tudi njegove unije podpirale predsednika v volilni kampanji. Te so prispevale \$600,000 v kampanji sklad demokratske stranke in tako pomagale Rooseveltu, da je bil z veliko večino ponovno izvoljen za predsednika.

Reporterji so opozorili Roosevelta na Sloanovo izjavo, da bo prišel v Washington, če ga bo on povabil. Roosevelt je odgovoril, da je Sloan dobil povabilo od predstavnice njegove administracije, a ga je odklonil.

Konference o delavski zakonodaji so se pričele kakor hitro je bila Rooseveltova administracija informirana, da je Sloan odklonil povabilo delavske tajnice. Slednja je bila navzoča na vseh konferencah. Prve konference o predsednikom so se udeležili Lewis, glavni vodja ofenzive proti korporaciji General Motors, Sidney Hillman, predsednik unije Amalgamated Clothing Workers in Charles P. Howard, predsednik tiskarske unije. Na drugi konferenci so bili Harper Sibley, predsednik Ameriške trgovske zbornice, George Mead, načelnik bižniškega posvetovalnega odbora v federalnem trgovinskem departmentu in Robert Fleming, predsednik Riggs National banke in bivši predsednik Zveze ameriških bankirjev. Na tretjo konferenco sta prišla William Green, predsednik Ameriške delavske federacije in Charlton Ogburn, pravni svetovalec ADF.

Roosevelt je dejal, da so na teh konferencah razpravljali o delavski zakonodaji — o minimalni medzi, maksimalnem de-

Domače vesti

Minnesotake novice

V Elyju je bil Jos. Virant izvoljen za predsednika mestnega trgovskega kluba. Frank Zgonc je tudi član tega kluba. — Katarina Milkovič, tudi Elyčanka, se je zaročila z Geo. Burgoyneom iz Minneapolisa. — V Virginiji je bil Jos. Judnič aretiran zaradi tatvine električnega transformerja. — John L. Golob v Hibbingu, ki je dolgoletni član tamošnje podružnice Veterani tujih vojn, je bil zadnje dni imenovan za pomožnega inšpektorja te organizacije za severozapad.

Nov grob v Penni

Nanticoke, Pa. — Po petdnevni bolezni je tu umrl Frank Kováč, predsednik društva 447 SN-PJ. Star je bil 45 let in doma iz Sv. Trojice pri Moravčah na Gorjenjaku. V Vandlingu, Pa., za pušča strica, v starem kraju pa tri sestre. Pokopan je bil civilno in pogrebu je prisostvoval tudi tajnik društva 155 JSKJ iz Blaina, O., kjer je bil pokojnik tudi članjen.

Nov grob v New Yorku

Little Falls, N. Y. — Po šestdnevni bolezni pljučnic je v tukajšnji bolnišnici umrl Frank Sušman, star 36 let. Bil je član društva 282 SNPJ in tu zapuša mlado ženo, devetletnega sina, mater in sestro.

Bratce poškoval brata

Noble, O. — Tukajšnji 11-letni Edvard Živec je po nesreči skoraj odseknil dva prsta na roki svojemu petletnemu bratcu Williamu, ko sta dečka v hlevu sekala koruznico za krave. Prsta sta bila hudo presekana, toda zdravnik upa, da se zacelita.

Delavska zakonodaja v Penni

Odprava kompanijskih unij

Harrisburg, Pa. — Zakonski načrt, ki določa ustanovitev državnega delavskega razsodišča, je bil predložen v višji državni zbornici. Načrt je podprl governor Earle, ki je že večkrat naglasil, da bo Pennsylvanija prišla na prvo mesto kot država z delavsko zakonodajo. Med vsemi industrijskimi državami je bila Pennsylvanija doslej na zadnjem mestu. Velika industrijska središča so bila pod popolno kontrolo korporacij.

Zakonski osnutek določa odpravo kompanijskih unij in prepoveduje najemanje špirov in pobožnikov za razbijanje stavk. Poleg tega garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja. Delodajalec, ki krši provizije zakona, bo kaznovan z denarno globo do tisoč dolarjev in z zaporom do enega leta. Vsaka oseba, ki nameno- ma ovira delovanje delavskega razsodišča in njegovih agentov, je podvržena slični kazni.

Delavsko razsodišče bodo tvorili trije člani, katere bo imenoval governor. Zakonski načrt je sestavil Francis B. Biddle, bivši član federalnega delavskega razsodišča in državna delavska federacija in druge delavske organizacije v Pennsylvaniji so ga že odobrile,

Debata v Londonu o blokadi Španije

Španska milica zdrobila nove napade

London, 27. jan. — Mednarodni nevtralnostni odbor, ki bi rad lokaliziral civilno vojno v Španiji, je včeraj izročil notni Nemčiji in Italiji svojemu pododseku v razmotrivanje. Pododsek ima nalogo, da pripravi načrt za učinkovito kontrolo španskih meja v svrhu, da se prepreči nadaljnje dohajanje prostovoljcev, orožja in streliva v Španijo. Ta načrt bo izvajan brez o- zira na to, če bo španski vladi in španskim fašistom po volji ali ne. Nemčija in Italija zahtevata izgon vseh "drugih prostovoljcev" (protifašistov) iz Španije, predno pristane na blokado.

Lisabona, 27. jan. — Rezultat bombnega napada na palačo portugalskega vojnega ministrstva zadnji teden je bil, da je portugalski diktator včeraj odredil izgon vseh tujcev, ki se smatrajo za "nevarne".

Madrid, 27. jan. — Fašistične čete so včeraj tri ure napadale železniško postajo v Sesseni, ki se nahaja pet milj severno od Aranjueza in 80 milj južno od Madrida. Milica španske vlade je zdrobila ta napad in poglala fašiste nazaj v njihove postojanke. Pri tem napadu so sodelovali Nemci. — Fašistična ofenziva na jugu Španije se je zadnje dni podvojila. Fašisti — tam je udeleženi okrog 20,000 Mussolinijevih Italijanov — so prodrli izza hribov severno od Malage in zdaj napadajo to pristaniščno mesto od dveh strani, z zapada in vzhoda.

Vsa Nemčija mora poslušati Hitlerja!

Berlin, 27. jan. — Nacijska vlada je odredila, da prihodnjo soboto popoldne mora prenehati v Nemčiji vse delo in vsi ljudje morajo poslušati Hitlerjev govor. Vse tovarne, trgovine in uradi morajo biti zaprti tri ure in delodajalci morajo zbrati okoli radiopremjnika vse delavce, ki morajo poslušati govor. Določena je ostra kazen za one, ki se ne pokore temu ukazu.

ČEZ 100 KOMU- NISTOV ARETI- RANIH V RUSIJI

Belogradov, ki je odre-
dil eksekucijo carja,
tudi zapisan smrti

MOSKOVSKI TISK GRMI: SMRT VSEMI!

Moskva, 27. jan. — V zadnjih štirih dneh je bilo aretiranih čez sto starih komunistov v različnih krajih sovjetske Rusije. Večinoma so to bivši oblastniki in mogotci, ki so vladali z železno roko v prvih letih revolucije. Zdaj so obtoženi, da so — trockisti. Trockist danes pomeni "zatrotnik proti sovjetom, izdajalec sovjetov in zaveznik nemških ter japonskih fašistov" — in kazen za to je smrt. Moskovsko časopisje je pobešalo zadnje dni in odločno zahteva smrt "vseh zatrotnikov".

Med aretiranimi je tudi Aleksander Belogradov, ki je bil nekdo predsednik sovjeta v Ohrenburgu in leta 1918 je odredil usmrtno carja Nikolaja in njegove družine v Jekaterinogradu. Belogradov je eden najstarejših boljševikov in Lenin ga je zelo čislal.

Pri včerajšnjem nadaljevanju procesa proti Račeku in tovarišem so spet tekli gladko kot po maslu "priznanja" ostalih obtožencev. J. A. Lipsce, bivši železniški podkomisar, je povedal, da je prejel od Japoncev 15,000 rubljev podkupnine, ko jim je dal neke tajne informacije glede železnice. Ivan A. Knjazev, ki je pred leti vodil upravo uralske železnice, je tudi povedal, da je bil v "službi japonskih militaristov".

Pričal je tudi nemški rudniški inženir Aleksander Stein, ki je bil v sovjetski službi. Stein je povedal, da je prejel iz nacijske Nemčije navodila za sabotažo z namenom, da pomaga strmoglaviti Stalina in pridobiti svobodo za Nemce v Rusiji. Druga priča V. V. Arnold, ki je rekel, da je ameriški državljani in nekoč je igral v filmih v Hollywoodu, je izpovedal, da je sodeloval v sabotaži.

(Dalje na 3. strani.)

Škofje kritizirajo cerkvene davke

Pritožbe angleških ru- darjev dobile odmev

London, 27. jan. — Ponovne kritike angleške cerkve, ki vleče dohodke na račun angleških rudarjev, so se pojavile v tisku. Vest se glasi, da je večje število škofov podpisalo apel, naj se odpravi sistem cerkvene obdavčenja rudarskih mezd. Angličanska cerkev prejema svoj delež, ki znaša okrog \$1,850,000 na leto, kot nagrado od lastnikov premogovnikov, toda to vsoto morajo prispevati rudarji v obliki davka.

Apel vsebujejo letaki, ki so jih izdali škofje. Ta naglaša, da 99 odstotkov rudarjev v severovzhodnem delu Anglije nasprotuje temu davku in da že vsak rudar ve, "da se največji delež profita v zvezi s produkcijo premoga steka v roke cerkvenih komisarjev. Cerkev ne more uspešno vrtniti svoje naloge med ljudmi, ki imajo predsodke proti nam. Cerkev bi naredila častno delo, če bi, ne glede na svoje finančne interese, pritiskala na vlado, da odpravi obdavčenje rudarjev."

Preiskovalci, katere je britaki tisk poslal v rudarske distrikte, da ugotovijo, ali je apel canterburške nadškofa, ki je pozval prebivalce, naj se vrnejo k veri svojih očetov, kaj dosegel, sedaj pravijo, da so rudarji in brezposelnostni ignorirali apel. Oni se zavajajo, da je davek, ki ga cerkev terja, krivičen. "Kadar bo angličanska cerkev podpirala načrte, katerih cilj je odprava socialnih krivic, tedaj bomo verjeli v okritostnost nadškofa, ne prej," pravijo rudarji.

Krojači odgodili oklic stavke

Philadelphia, Pa. — Unija Intl. Ladies Garment Workers je odgodila oklic stavke 8000 oblačilnih delavcev v tem mestu na apel dr. Jacoba Billickopfa, ki je bil izbran za načelnika arbitražnega odbora. Člani tega odbora se zdaj trudijo za dosego kompromisa, ki naj bi omogočil pogajanja in odvrnil pretečo stavko v oblačilni industriji.

Vse doline ob reki Ohio so poplavljene

Na ogromnem teritoriju v obsegu tisoč milj se danes nahaja veliko jezero, ki ponekod presega širino 50 milj. Povodenj je v nekaterih krajih dosegla zgodovinski rekord. Čez 300,000 ljudi je brez strehe in škoda se ceni na stotine milijonov dolarjev

Mlekarski trust se noče reformirati

Cigani farmarje in kon- zumente

Washington, D. C. — (FP) — Mlekarski trust ima tako trdo kožo, da so se vsi poskusi reguliranja, izjalovili. Edina rešitev je razpustitev trusta, ker ga ni mogoče reformirati.

Do tega zaključka je prišla federalna obrtna komisija po dvehletni preiskavi mahinacij mlekarskega trusta. William A. Ayres, načelnik komisije, je priporočil uničenje trusta v svojem poročilu kongresu.

Kooperacija na široki podlagi med producenti in konzumenti je po mnenju komisije izhod iz situacije, zadovoljiva rešitev problema. Milijoni, ki jih vleče mlekarski trust na račun farmarjev in konzumentov, naj se razdele med slednje.

Razpečanje mleka in mlekarskih izdelkov sedaj kontrolirata dve veji mlekarskega trusta — National Dairy Products korporacija in Borden Co. Samo farmarji v državi New Yorku so letno prikrajšani za \$250,000, ker je razpečanje mleka pod kontrolo trusta. Plača predsednika National Dairy Products Co. je bila l. 1935 \$175,000, 17 direktorjev pa od \$25,000 do \$75,000. Poleg plače so prejeli tudi bonus v skupni vsoti \$1,229,000. Prav tako visoke plače vlečejo direktorji Borden Milk Co.

Obrtna komisija je sugestirala kooperacijo na široki podlagi iz razloga, ker razpečanje mleka je skoro izključno notranje-državna trgovina, nad katero nima federalna vlada skoro nikake kontrole.

Porast števil članov Ameriške delavske federacije

Washington, D. C. — Frank Morrison, tajnik Ameriške delavske federacije, je naznanil, da je federacija dobila 225,352 novih članov v zadnjih štirih mesecih. V decembru je izdala tudi več čarterjev novim unijam kakor v katerikoli mesecu od avgusta l. 1934. Nad milijon članov je federacija izgubila v septembru, ko je eksekutiva ADF suspendirala deset unij na obtožbo revolte v vrstah organiziranega delavstva, ker so se pridružile Lewisovemu odboru za industrijsko organizacijo.

Sistem podulčne železnice, nadulčnih cest za Chicago

Chicago, 27. jan. — Zupan Kelly je včeraj predložil mestnemu odboru za transportacijo načrt novega sistema, v katerem so spojene podulčne železnice v "downtownu", nadulčne ceste za avtni promet med "downtownom" in predmestji ter avtobusne linije, ki nadomestijo sedanje ulične linije električnih vozov. Vse ta transportni sistem ima biti enoten pod eno upravo in z eno vozovino ter transferji. Sedanje nadulčne že-

Louisville, Ky., 27. jan. — Ogromne doline ob reki Ohio so zalite, spremenjene v veliko jezero, ki je v nekaterih krajih široko 50 milj. Poplave so zajele mesta in naselbine ob tisoč milj dolgi črti, od Pittsburgha, Pa., do Cairu, Ill. V Louisvillu in drugih bližnjih mestih v nižinah se je reka Ohio dvignila 56 čevljev nad normalo in blatne vode se zdaj valijo proti jugu in bodo kmalu dosegle mesto Memphis, Tenn. Prebivalci se že pripravljajo na izselitev.

Druge reke in potoki, ki se stekajo v Ohio, še vedno naraščajo. Vse južni del Indiane je pod vodo, ker sta reki Wabash in White prestopili bregove. Dalje proti jugu so vode rek Green, Cumberland, Tennessee, Kentucky, Mississippi in Alabama zalile nižine.

Prebivalci Louisvillu so se nekoliko potofakili, ko je J. L. Kendall, federalni meteorolog izjavil, "da je najhujše končano". Voda ne narašča več, toda vzel bo več dni predno se bo mesto izklopalo iz ogromne mase vode in blata.

Rekordne poplave so dosegle višek. Velika mesta ob reki Ohio so utrpela ogromno škodo. Najbolj sta prizadeti mesti Louisvillu in Cincinnati. Stotine ljudi so brez strehe.

V Pittsburghu je začela voda upadati, toda v Sugar Grovu, v bližini Lancasterja, Pa., je voda zajela hiše in tovarne, ko so potoki, ki se stekajo v reko Ohio, prestopili bregove.

Poplave v državi Kentucky so doslej zahtevale 53 človeških življenj po izjavi dr. H. G. Leavelle, zdravstvenega komisarja v Louisvillu. Bolezni, ki so se pridružile poplavi, bodo zahtevale najmanj dvesto žrtev samo v Louisvillu. Zupan Miller je zdaj apeliral na župane drugih mest, naj pošljejo najmanj 500 policajev, da bodo nadomestili louisvillake, ki so že vsi izčrpani od težkega dela.

Operni pevec zaboden do smrti pri vajah

New York, 27. jan. — Operni pevec Lawrence Tibbett je sinoči pri vajah na odru opernega gledališča Metropolitan do smrti zabodel z mečem opernega pevca Jos. Sterzinija, ko sta se vadila v dvoploju v drugem dejanju opere "Caponacci". Smrti sunek je bil izvršen po nesreči.

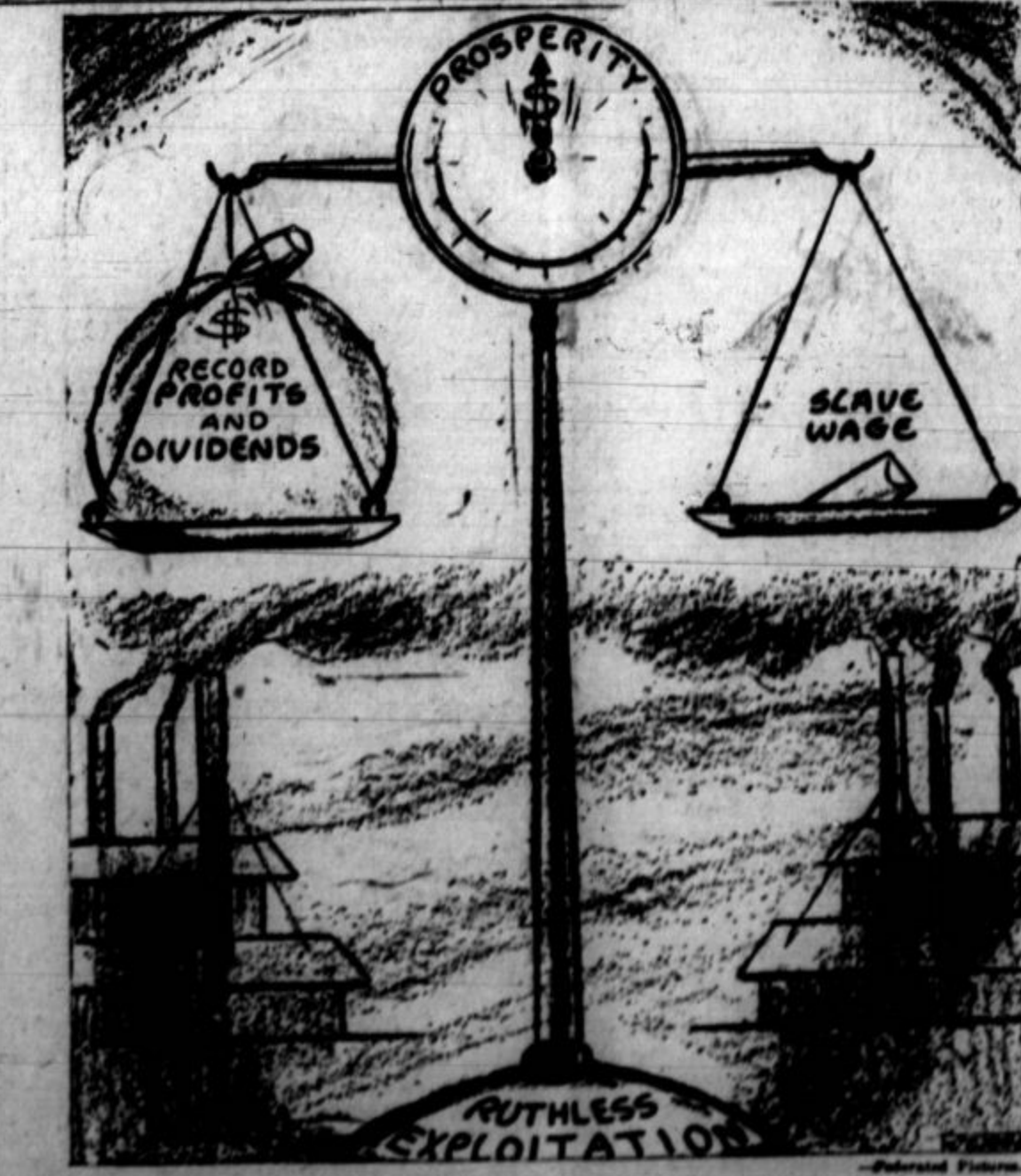
Petdeset molilcev z mr- ličem vred padlo v klet

Marshall, Minn., 27. jan. — Petdeset oseb, ki so bile zbrane okoli krste mrtve ženske in moli- le rožni venec, je sinoči z mrličem vred telebnilo v klet pod hišo, ko se je pod podri pod njimi. Štiri osebe so bile lahko ranjene.

Dolga stavka strojnikov končana

Milwaukee, Wis. — Osemnajst mesecev trajajoča stavka pri A. J. Lindemann & Hoverson Co., ki jo je vodila unija strojnikov, je bila končana, ko je kompanija priznala unijo, zvišala mezde in skrajšala delovni teden na 40 ur. V tej stavki je bilo zavoje- vanih okrog 600 delavcev.

Železnice se odpravijo in nekatere proge teh železnic se porabijo za avtne ceste.

"Balancirana" tehnika profitov in stradalnih mezd. (Narisa! Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Kontakt: na Slovensko (Ljubljana) in Kanado
\$1.50 na leto, \$2.00 na pol leta; \$1.50 na četrt leta; in Chicago
\$1.50 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; in Ameriki
\$1.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Europe \$2.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.

Črna opomba po dopisnici: Rokopisni dopisi in nemarodni
glasniki se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štiri, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slovenski
jezični obliki.

Advertising rates on agreement: Manuscripts of communi-
cations and contributions will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vas, kar ima stili s letom:
PROSVETA

5557-50 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavi, na primer (Dec. 31, 1936), poleg vsakega
članka na naslovni strani, da vam je s tem datumom poteklo na-
redanje. Posvetilo je pravilno, da se vanj let ne seli.

Lewis je "fašist"!

Ko je John L. Lewis, vodja gibanja za industrijski unionizem, pred nekaj dnevi apeliral na predsednika Roosevelta, naj poskrbi, da stavkajoči avtni delavci dobe svoje pravice, je kapitalistični tisk po vsej Ameriki strahovito zarohnel.

"Lewis je fašist!" so zarohneli kapitalistični dnevniki in magazini. "Lewis predstavlja manjšino delavcev, vzlic temu diktira Roosevelt, naj pritise na avtne družbe za priznanje njegove manjšine! Lewis je med volilno kampanjo diktiral članom svojih uni, naj volijo Roosevelta, zdaj pa diktira Rooseveltu, naj se poda njegovi manjšini! Ali bo Amerika dovolila kaj takega? Ali bo večina delavcev, ki se mara Lewisa in njegovih uni, ki sploh neče nobenih uni, to dovoliti? Ali bomo dovolili, da Lewis upelje fašizem v ameriške industrije?"

Avtni baroni in vsi ostali industrijski ter finančni baroni v Ameriki so neznatna manjšina prebivalstva, kljub temu že desetletja diktirajo gospodarstvo in finančne pogoje eksistence ogromni večini ameriškega ljudstva. Diktirajo zato, ker imajo ekonomsko in finančno premoč. Metode njih ekonomske diktature so docela fašistične — in še so tako neznansko predrzni, da zdaj nazivajo voditelje bona fide delavskih uni fašiste. Njih kompanijske "unije" seveda niso fašistične.

Današnja doba konfuzije je prišla že tako daleč, da bo demokracija dobila pečat fašizma in fašizem bo nastopal pod krinko — demokracije.

Falotaki baroni računajo z veliko ignoranco med delavci in farmerji, drugače ne bi bili tako predrzni.

Pod plaščem ignorance

Neka žena piše v čikaškem dnevniku Times: Pred nekaj leti sem vprašala zdravnika, ki je zdravil mojega moža, naj mi pove, kakšno bolezen ima moj mož. Moj mož mi namreč ni hotel povedati. Zdravnik mi je pa odgovoril: "Zelo mi je žal, toda zdravniška etika ne dovoljuje zdravniku, da bi razodel bolnikovo bolezen komurkoli, niti njegovi ženi, če bolnik hoče, da mora bolezen ostati tajna." Danes vem, kakšno bolezen je imel, kajti našla sem se je od njega in tudi moji otroci so se rodili bolni. Vsa moja družina je danes sifilitična. Če bi bila takrat vedela resnico, bi bila danes vsaj jaz zdrava in mojih bolnih otrok ne bi bilo na svetu.

Tako se godi pod plaščem ignorance in — sramotne zdravniške etike, katera zaradi ljube businessa zakriva spolne bolezni in dopušča, da se te bolezni svobodno širijo in okužijo tudi še nerojene otroke! Lepa je taka etika, lepa je taka vzgoja in trikrat lepa je taka civilizacija (krščanska civilizacija), katera šteti take škandalozne razmere!

Pa naj bo tako!

Zagrebska Istra spet poroča v dopisu iz Gorice, kako italijanski balilaki kaplani izpodrivajo slovenske kaplane na Primorskem. Dopisnik poroča, da primorski slovenski katoličani silno sovražijo te fašistične kaplane, ampak višja cerkvena oblast se čisto nič ne zme-ni za njih prgteste. Ti italijanski fašistični kaplani so tudi nameščeni kot šolski kateheti, ki vzgajajo slovenske otroke v "fašističnem duhu in ne v krščanskem duhu". Genlo teh kaplanov je: "Chi non e Italiano, non e cristiano!" To se pravi: "Kdor ni Italijan, ta ni kristjan!" Najprej morajo biti Italijan, potem šele si kristjan! Dopisnik istre zaključuje: "S takšno metodo odvrčajo naše otroke nege od cerkve, temveč tudi od vsake vere v Boga!"

K temu mi pravimo: Dobro, pa naj bo tako! — Pater Hugo je pred meseci nahrulil naše liste, da je za nas "pasja logika", če mi zagovarjamo primorske katoličane, katere terorizira fašistična duhovščina. Ni se ne bojte, pater Hugo! Ne bomo jih zagovarjali! Pri vas je Mussolini — jagenjček koderček. Good! Pa naj bo tako! Pa naj fašistična cerkev terorizira slovensko duhovščino na Primorskem! Fašistični kaplani naj še nadalje pridrigujejo slovenskim otrokom: "Chi non e Italiano, non e cristiano!" naj še nadalje

(Dolje v nadaljnjem koloni.)

Glasovi iz naselbin

O stavki avtnih delavcev

Cleveland, O. — Tu je v teku velika stavka avtnih delavcev oziroma delavcev avtnih ogrodi ali korosorij pri veliki družbi Fisher Body. V tej tovarni je navadno zaposlenih od 7 do 8 tisoč delavcev, in med temi je okrog 1.500 Slovencev in Slovenk. Večina slovenskih delavcev in delavk je organizirana. Posebno zadnje čase se organiziranje stopnjuje v neverjetni meri. V tem prednjačijo slovenski in italijanski delavci.

Kljub temu je še mnogo takih, ki si ne dajo dopovedati, da je delavska unija koristna in neobhodno potrebna, kajti ona je edino sredstvo, s katerim se organizirani delavci lahko uspešno borijo proti svojim izkoriščevalcem. Le v organizaciji je moč!

Stavka avtnih delavcev v tem mestu je sedaj v polnem teku in bje se hud boj. Pretežna večina zavojevalnih delavcev se zaveda pomena tega boja. Pa ne le ti zavodni stavkarji, temveč ostali delavci, zavodni trgovci in obrtniki in posamezniki se zavedamo v polni meri, kaj ta stavka pomeni. Mi vsi skupaj dobro vemo, kolikega pomena je, ako bodo zavajevani delavci v tem boju zmagali, in kaj pomeni za vse nas skupaj, ako bodo poraženi. Vsi vemo, kaj jih čaka — še večja sužnost, obenem pa tudi večja sužnost za vse nas. Sledilo bo odslavljanje zavodnih delavcev in take lepe reči. Zato se pa morajo delavci trdno držati in vztrajati! Ostati morajo solidarni, kajti druge poti ni!

Vsi ostali delavci, zaposleni v raznih drugih tovarnah — mal-trgovci in obrtniki pridejo tu v neposreden poštev — se morajo zavedati, če izgubijo bitko avtni stavkarji, da bo padlo priganjstvo in šikaniranje še vse hujše tudi nanje. To velja za splošno delavstvo v mestu, neglede kje je zaposleno.

Slovenski stavkarji — delavci in delavke — so izvrstno organizirani in pomagajo na piketnih linijah. Slovenske delavke pomagajo kot kuharice in strežnice, ki servirajo lačnim stavkarjem. Vršijo se pogosti sestanki in shodi. Pri tem jim gre na roko v vseh ozihih direktorij našega Slovenskega delavskega doma na Waterloo rd. Da jim svoje prostore za sestanke in shode brezplačno. Na delniški seji, ki se je vršila te dni, je bila ta korak direktorija iskreno pozdravljen in odobren. Obenem so delničarji naročili novemu direktoriju, naj še nadalje pomaga stavkarjem in naj vrši to hvalevredno delo, neoziraje se na fašistične in izdajalske izbruhe.

Mnogo pomaga in daruje v živilih in drugem tudi naša Slovenska zadrudna zveza ali druga. Našim zadrudnim poslovojem pri vseh treh trgovinah je direktorij naročil, da se naprej darujejo stavkarjem in njihovim unij po svoji najboljši moči. Obenem gre kredit v tem oziru tudi vsem zadrudnim odjemalcem, ker so v tem prizadeti.

Slovenski narodni dom na St. Clairju tudi veliko pomaga stavkarjem. Upam, da stavkarji in vsi zavodni delavci ne bodo pozabili teh vzajemnih podjetij, ki so z njimi tudi takrat, ko se nahajajo v največji stiski in potrebi — v kritičnem momentu in v času odločilne preizkušnje — kajti ta podjetja se zavedajo, da ste v boju za svoje in naše pravice. Vaš boj je naš boj! Vaša zmaga je tudi naša zmaga!

Čuvajte se izdajalcev! Ako jih izledite, obračunajte z njimi s tem, da jih dobro zapišete v svoj spomin, kajti ti izdajalci so vaši NAJHUJŠI sovražniki — strupeni gadje na vaših in naših prsih!

Tudi med našimi listi se dobi-jo taki gadje, ki napadajo iz zasede, indirektno, neopaženo, hinavsko, zvito, ki hlinijo svoje farizejsko prijateljstvo, v resnici se pa skrivoma ogrevajo za zmago lastnikov tovarn. Ali se spominjate stavke pri N.Y.C. iz leta 1922? Med seboj smo izleteli Judeža, ki nas je prodajal za krvave Judeževe srebrnike. Pazite se takih propalje, ki ni-

majo ne sramu ne obzira za revne delavce in njihove družine! Poslijte jih k fašistom in kapitalistom, kamor spadajo!

Pozdrav vsem zavodnim stavkarjem in delavcem sploh!

Anton Janković, 147.

Koncert "Jugoslavije" in drugo

Johnstown, Pa. — V ponedeljek 18. jan. je nenadoma po tedenski bolezni preminul sobrat John Lavsha, dolgoletni član SNPJ, takorekoč začetnik jednote pri društvu št. 3 in pozneje dolgo vrsto let član društva "Triglav" št. 82, kakor tudi tukajšnjega samostojnega društva. V Ameriki je bival okrog 35 let, doma je bil iz Mokronoga, kjer se je rodil pred 65 leti. Bil je dvakrat oženjen in iz prvega zakona se so se mu narodili štiri sinovi in dve hčeri, katerih mati je umrla v rani mladosti za špansko "flu" leta 1918. Kot skrben protarec in družinski oče jih je kljub temu, da se je ubijal za obstanek, skrbno vzgajal, pozneje pa mu je zvesto pomagala sedanjaja soproga, ki je bila zvesta namoščujoča mati. V svetovni vojni je zgubil vse svoje brate in on je menda zadnji iz Lovshetove družine. Bil je tu na široko znan, vedno poln humorja in le malo kdaj se ga je silalo, da bi kdaj pojmal, Mnogi ga bodo pogrešali, tako pri društvih pri Slov. delavskem domu. Ohranimo mu časten spomin!

V času, ko to pišem, se pojavlja mnogo slučajev bolezni, ki je povsem podobna španski "flu", katera je zahtevala veliko številno žrtve zlasti ob koncu leta 4918. Poleg tega nam po radiu poročajo o nevarnosti zopetne poplave, katere se ljudje najbolj boje. V komaj prenovljenih trgovinah v downtownu z naglico prenašajo blago iz nižjih prostora v višje, ker se boje zopetne iznenadenja. Če ne bo pomrznilo in bo deževje nadaljevalo, se bo to skoro zgodilo, ker v Pittsburghu je že voda poplavlja nekaterke ulice v "trikotu".

Kot že poročamo, bo slov. pevski zbor "Jugoslavija" priredil velik koncert dne 30. jan. v Slov. tel. domu na Moxhamu. Pri koncertu bo krepko sodeloval tudi hrvaški pevski zbor "Rodoljub". Oba zbora se pridno pripravljata, da bosta podala pester program raznih pesmi v slovenskem, hrvaškem in angleškem jeziku. Poleg njih bo sodelovala mladina iz Cochran Junior high school s svojim orkestrom in solisti instrumentalno, tri mlade deklice bodo izvajale umetni ples itd. Da bo spored bolj razločen, ga navajam, kolikor je že izpolnjen: Selekcija "Swing ban" (CJ-HS); Nazaj v planinski raj (A. Nedved); "Jugoslavija", mešani zbor; Vijenac narodnih pjesama (Prospah-Filkovich); "R o d o l j u b", mešani zbor; piano solo "Merry Wives of Windsor" (Nicolai); Igra prof. Roemer; Na morju (Fr. Ferjancić) ženski zbor Jugoslavije; Instrumental solo; Carmen waltz (Wilson Rodoljub); Dancing act; Margy Zore, Betty Griffith in Jean Janes, spremlja Irene Plachy; Rožmarin (Ivan Ocvirk); "Jugoslavija" in "Rodoljub" skupno; Slovenac, Srb i Hrvat (Vilhar Kalski), skupno; Orchestra Selection.

Po programu po ples, za katerega bo sviral dober orkester, takozvani "Swing Band", ki bo glasiti mladim ljudem ustregel. Ne dvomno bo poset obilen, zlasti tudi iz zunanjih naselbin. Ker je mnogo zanimanja vsepovsod, se je preskrbelo, da bo pri rokah vsa potrebna za posetnike v spodnjih prostorih, kjer bo m razpolago okusnih jedi, za katere bodo skrbela najete kuharice, ki se dobro razumejo na ta posel.

Naj omenim, da bo oba zbora vodil profesor Hans Roemer, ki je kot izvrsten učitelj petja in godbe široko znan in pravi umetnik v svojem poslu.

Slovenci v splošno prehajamo v mrtvilo. To se ne da zanikati, umrljivost starejših generacije je vedno gostejša. Ta generacija je prinesla s seboj tudi milino slovenske pesmi in jo krepko gojila ter jo še goji na "tujih tleh". Pred leti je bilo mnogo več življenja. Da tega ni več, je kriva umrljivost, starost in onemoglost in mnogo je pa prispevala depresija, ki je naše ljudi po mnogih

krajih spremenila v žive mrljice, da so postali indiferentni v splošnem. Slovenci kakor tudi hrvaški pevski zbori so že postali redkost po naselbinah, razen po večjih krajih, kjer je večja kompaktnost, in tudi tam se že poznata stagnacija. V mnogih krajih po naselbinah naletiš na omare, v katerih počivajo zaprašene pesmarice in kopije raznih pesmi, ki pričajo le to, da je tudi tam orla slovenska melodija, katero visoko cenijo še drugorodci in v mnogih slučajih so ji že priznali prvenstvo v milini nad vsemi drugimi. Ze iz tega razloga bi ji morali posvečati več pozornosti in veselja do nje, ker za naš narod ni samo izobraževalnega pomena, pač pa bo ostala krasen spomenik še v poznejši dobi, ko bodo pisatelji omenjali kulturnost sedanega življenja. Naš narod, čeprav majhen in pojemajoč, naj bi bil tudi omenjen v poznejši dobi.

Žal, da naša mladina ni tako dostopna sodelovanju pri petju, kot bi morala biti; je uamerjena povsem na drugo pot. Vse izgleda, da ne pozna nič drugega kot le pristnost amerikanstva, pa čeprav bi bilo tisto morda še lepše in milejše, ampak ker je interpretirano v tujem jeziku, ji je za to tuje, dasiravno profesorji na višjih šolah tega ne odobravajo. Krivda je menda tudi precej na starih, ki dovolj ne poznajo čuta do slovenske pesmi, zato ne vplivajo na svojo dečo v tem smislu. So še drugi vzroki, da med nami ne zadobi večje moči pevski zbor, ker nekateri verujejo, da je zbor brezverski, drugim je preveč reakcionaren, tretjim, ker je ta in ta zraven itd. To so zmote. Pevski zbor kot je "Jugoslavija" je bil ustanovljen, da potom pesmi izpričuje drugorodcem, da je tudi naš narod prištevat h kulturnim narodom. V njem je prostora za vsakega, ki ima veselje in zmožnosti do petja, pa naj bo tega ali onega prepričanja. Zbor z odprtimi rokami sprejema priglajeno mladino od 16. leta naprej. V njem ima vsi priložnost učiti petja brezplačno, ker zbor sam skrbi, da financira svoje izdatke s tem, da priredi od časa do časa kak koncert ali zabavo. Učenje je na strogi mednarodni podlagi muzike in kdor se priuči not, bo z lahkoto obvladal katerokoli pesem v enem ali drugem jeziku. Torej tukaj ne more biti ugovora.

Tajnica zbora "Jugoslavija" mra. Pauline Zore bo z veseljem vknjižila v seznam pevcev mlade moči. Zbor ima vaje vsako sredo ob 8. zvečer v Slov. delavskem domu na Moxhamu.

Na svidenje v soboto v SDD! Za publicijski odsek:

A. Vidrich.

"Bog sovratva in mrtje"
Sharon, Pa. — Španske civilne vojne ni nihče drug kriv kakor fašisti in rimski papež. Zato se pa fašizem baha in šopiri, grozi in roga vsemu svetu. Saj mu pa ves svet pomaga, s pomočjo cerkve, da si nabavlja strojnice, tanke, aeroplane in drugo morilno orožje, ki ubija španske delavce. Vse to blagoslovja papež, kajti vse to je "v večjo čast in slavo božjo".

Rimski papež bi moral kmalu po izbruhu fašistične revolte v Španiji uvideti, da se je večina španskih delavcev naveličala verovati v pravičnost cerkvene gospode in njihovega Boga, ki bi moral na vsak način preprečiti krvavo klanje, če je v njem kolikšak pravičnosti. Vsemogočen je, kakor pravijo, vseveden tudi in pa neskončno dober in pravičen.

Pravica in dobrotljivost sta sestrni, dobri sestrji. Tega ne more nihče tajiti. Kdor je pravičen, je obenem tudi dober. Kajti krivica ne more biti nikoli dobroti. "Bog je neskončno pravičen in dober," pravi dogma rimske cerkve. Civilna vojna na Španskem je znebovpljiva krivica, ki bi je Bog ne mogel in smel dopustiti, če bi bil zares neskončno dober in pravičen. Revolta na Španskem ni krivična samo za grešnike, nego tudi za one, ki radi svoje nežne mladosti ne morejo grešiti, oziroma, ki ne morejo biti odgovorni za nobeno pregrešnost. Na tisoče španskih otrok mora sedaj prenašati in trpeti strašne posledice nesrečne civilne vojne, ki jo blagoslovja "božji vikar" v Rimu ter ji s tem da pečat "božje volje". "Bog je ho-

tel" imeti takšno krvotilje na Španskem, saj za je blagoslovil sam rimski papež, brez božje volje pa človek še čevlja ne obuje.

Brez božje volje bi ne mogli fašisti oddati niti en sam strel. S svojo vsemogočnostjo bi morali pravični Bog navdihniti italijanskega Mussolinija s kar najbolj gorečo miroljubnostjo. Če bi storil to, bi ne bilo sedanje civilne vojne v Španiji in papežu bi se najbrž še nadalje polnile ogromne vatikanske kase z nezaluženim denarjem. Eden se je moral smotiti: ali se je zmotil Bog v nebesih ali pa njegov namestnik v Rimu. Kajti če bi bil papež nezmotljiv, bi ne blagoslovil laškega orožja, predno so ga fašisti vrgli v akcijo na španskih tleh, kjer je bilo in še bo prelito toliko nedolžne človeške krvi.

Španska civilna vojna je hudo omajala vero v "miroljubno poslanstvo" rimskega papeža. Špansko ljudstvo je dan za dnem prilo in še prosi dobrotljivega Boga, naj vendar še enkrat napravi konec mesarskemu klanju po nesrečnih španskih poljanah. Toda Bog je imel in še ima kosmata ušesa, pa do sedaj ni slišal obupnih prošenj iz ust španskih stotisočih mater, katerim se krči srce ob misli na izgubo edinega sina, edine opore in uteha na svetu. Ni slišal in noče slišati ječanja in stokanja umirajočih na bojnem polju in milega jokanja gladujočih otrok. Bog, o katerem trdijo katoličani, da je vsemogočen, ni do sedaj preprečil brutalnega fašističnega klanja; bog, o katerem pravijo, da je neskončno pravičen in dober in dopušča vse to strašno gorje, ni "knez miru in dobrotljivosti", nego Bog sovratva in mrtje!

Jack Yeri, 262.

Prireditve Cankarjeve ustanove

Cleveland, O. — V nedeljo, dne 14. februarja bo imela Cankarjeva ustanova veliko kulturno prireditev, na katero vabimo vse napredne Slovence iz Clevelanda in okolice, seveda pa tudi iz drugih krajev, če jim je le mogoče priti!

Danes ne bom pisal o "bogatem" programu, "fini muziki" in "okusni" večerji, ampak samo nakratko navedel prireditveni program. Nastop naših priznanih solistov, in sicer: Josie Milavec, Mary Ivanush, Belle in Plut, dalje: oktet soc. "Zarje", kvartet "Jadrana" in pev. zbor "Slovan". Mladi virtuoz Frank Slejko bo igral na violino in do deklamiral. Igrali bomo tudi Molkovo enodejansko "Plaćico", satira o sedanjem sistemu. Glavna točka programa pa bo govornik Etlbin Kristan, ki bo prišel iz Grand Havena, Mich., in govoril o tistem Cankarju, o katerem se zadnje čase tako nečedno prerokamo.

Vatopnina je nizka: 30 centov v predprodaji, 40 pri blagajni, samo za ples pa 25 centov. Na plesu bo igral Barbičev orkester. Prireditve se bo vršila v auditoriju Narodnega doma na St. Clair ave. Začetek ob 3. popoldne.

Milan Medvesek, tajnik C. U

Maškerada mladih tamburašev

Benwood, W. Va. — Tukajšnji mladinski tamburaški zbor "Ve-lebit" priredi veliko maškeradno veselico v soboto 30. jan. v dvorani Blue Ribbon. Zabava bo trajala od 8. do 12. Vsaka maska bo dobila nagrado, najboljše maska seveda najlepšo nagrado. Vabljeni ste vsi, da se udeležite, vsi stari in mladi. Tamburaši bodo svirali na tamburice in godala, tako da bo ugajalo starim in mladim. Naši mladi tamburaši so vsi člani mladinskega oddelka SNPJ in vsako nedeljo dopoldne od 10.05 do 10.30 nastopajo s svojimi instrumenti na radiopostaji WWVA v Wheelingu. Naravnajte svoje radioprijemnike na označeno postajo in se boste divili njihovim muzikalnim izvajanjem.

Mile Perkovich.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Lužerne, Pa., F. B.: Mrs. Joseph Sperlek in Mrs. Joseph Camblok in pravilno v slovenskem jeziku. Pri nas nimajo ženske imena. Sporočite nam ženski imeni teh dveh rojakin in določite vest bomo popravili oziroma spopolnili.

Pasja logika

Čast, komur čast!

Iz Metropolitke: Napredni krogi, ki simpatizirajo z demokratično špansko republiko, se posvetujejo, kako bi se primerno zahvalili za dobro reklamo, katero sta delala in še delata dva velika urednika-humburjarji pri A. D. v prid kolekti za žrtve španskega fašizma. Pomisliti je treba, da je njuna reklama za to kolekto čisto brezplačna in docela nesolicitirana — kar se lahko smatra za največjo poštovanost teh dveh hili-biliških humburjarjev.

Detaljirana slika njune sijajne reklame sledi:

Cim sta prvič zatulila, je priletelo tisoč dolarjev.

Drugič zatulila — drugih tisoč dolarjev.

Tretjič zatulila — tretjih tisoč dolarjev.

Prišlo je četrto tuljenje — in že prihaja četrto tisočak.

Predlagano in podpirano, da Metropolitka ne čaka njune smrti, temveč jima takoj, dokler sta še živa, postavi spomenik na "Vrtu od kulture".

Drobtina iz Metropolitke

Metropolitki vaški tepec poroča: Naš veliki bogoslovni učenjak vseh učenjakov, ki vse ve je objavil v Vinaki domovini strahovito učeno razpravo o ateizmu in ateistih. Naš veliki jager Jager je ta učenjak vseh učenjakov, ki ve vse. Jager ve vse, ali jaz, tepec, ki ne vem nič, sem se domislil, da vem eno več ko on. Bog ve, ali je učenemu Jageru kdaj že prišlo na misel, da je biblijski Bog tudi ateist. Saj ne veruje v nobenega drugega boga in nobenega drugega stvarnika poleg sebe in nad seboj. Ali ni res? ...

Parada lesenih soldatov

Fotograf v Metropolitki je onega dne ujel sledečo paradico na Sentklerju:

General Matija (sprejaj čvrsti): Cip!

Jože Grdina (za njim pomencava): Cip, cip.

Tone Grdina (tretji švedra): Cip, cip, cip!

Lojze Pirac (za njim pošvedrava): Čuk!

Jaka Zajčja omaka (s kolkom skomizgava): Čuk, čuk!

Rode in familija (od zadaj postreljava): Čuk, čuk, čuk!

Mežnar Krtača (pritrkava): Bink, bunk, bink, bunk — — —

Kam bo šel denar?

Urednika-humburjarja (na ves glas, da odmeva do jezera): Kam bo šel denar?

Urednika-humburjarja (na tiem, morda): Ali kako prav bi prišel nama, bratec! Zaseba zamašiti tisto grdo luknjo, ki nama jo delata katoliški glasili — — —

Hodeči trebuh

Zupnik Trebuhar (izpod telovnika mu štrli jako rejen trebušček-sodček): Živali so hodeči želodci. In vi ateisti, ki nočete imeti duše, ste hodeči vampi po dveh! Ste razumeli?

Vaški tepec: Ne, nismo razumeli. Kako na razumemo, če pa smo samo hodeči želodci. Toda, očka Trebuhar, kaj je pa tisto, ki vaš štrli izpod telovnika? Ali ni sodček-trebušček, ki hodi po dveh? Ali se v tem sodčku ne skriva vaša duša? Saj veste: če ni želodca, ni duše ...

Lekcija iz fiziologije

Stric Jure: Opozoril sem, da je še marsikaj nevidnega, česar ni še nihče otipal, pa le obstoja, na primer pamet Martina Kočevarja.

Vaški tepec: All right, stricček, pa pojdiva šolo. Martin Kočevar ima tudi pljuča, katerih vi ne morete otipati, razen če mu razparate prsa. Ima tudi vranico, ima lepo številce lica, ima na milijarde stanic v svojem bitju. Vse to, kar je v njem — pljuča, vranica, možgani v katerih je sedež pameti in proces mišljenja, stanice sploh — je celota, ki se imenuje Martin Kočevar. In Martina Kočevarja lahko otipate! In v njegovem dopisu v Prosveti lahko vidite, da ima veliko porcijo pameti! Eureka!

Koledarske posebnosti

Koledar ima nekaj prav malo znanih posebnosti. Tako na primer pridejo dnevi in datumi vsakih 28 let "na okoli". Kdor ne verjame, naj pogleda v svoje stare koledarje — če jih še ima — pa bo videl, da lahko letos rabi koledar za leto 1909.

Ali veste dalje, da se ne more nobeno stoletje začeti s sredo, petkom ali nedeljo? In pa da se začne mesec oktober vedno z istim dnem kakor mesec januar; april z istim dnem kakor maj; maj in december z istim dnem kakor september; februar, marec in november se tudi začnejo in dan v tednu, nasprotno se pa junij in avgust začneta ob različnih dneh.

Pripomniti velja, da ta pravila ne veljajo v prestopno leto.

Naposled naj vam zaupamo še to zanimivo, da se navadno leto vedno prične in konča z istim dnem.

(Dolje iz prve kolone.)

in z dobrim, dobrim, dobrim uspehom — vračajo slovenske otroke in sploh vse primorske Slovence nele od cerkve, temveč tudi od vere v Boga!

Komunistov in socialistov oziroma mesarjev" najbrže ni več na Primorskem. Mesto teh so pa — Mussolinijevi komunisti — podestati in kaplani, ki tamkaj ubijajo liško cerkev ...

Kakšni so izgledi španske vlade?

Bivši avstrijski vojni minister in vodja republikanskega Schutzbunda, sedaj brigadni general v španski armadi, s. Julij Deutsch, piše v pismu prijatelju J. Braunthalu, souredniku prškega "Sozialdemokrata" v Londonu o položaju v Španiji takole:

"Prvi naval nacističnih generalov na legalno vlado se je razbil takorekoč ob golih prsih vladnih pristavev. V prvih mesecih meščanske vojne je bila tehnična premoč vsekakor na strani fašistov.

Čim dalje pa je trajala vojna, tem bolj se je izboljševal položaj v korist republikanske vlade. Danes je po trupodolnem, težkem delu organizacija republikanske armade že toliko napredovala, da je skoro v vseh odrih enakovredna vojski nacističnih generalov, v gotovem pogledu pa jo celo nadkriljuje. Med tem, ko se republikanska vojska hitro izpopolnjuje, moralna vrednost nacistične vojske z vsakim dnem bolj in bolj pada. Nacistični generali so svojim vojakom govorili, da gre za navaden sprehod proti Madridu, ki bo v nekaj dneh, najkasneje v par tednih zaključen. Namesto tega traja boj sedaj že šest mesecev — in še vedno ni mogoče reči, kdaj bo končan. Nacisti na ta razvoj duševno niso bili pripravljeni.

Tudi v strateškem oziru njihov položaj nikakor ni ugoden. Glavni napad fašistov je bil napravljen proti Madridu. Manj iz vojaških, kot pa iz političnih razlogov. Generali so pač domnevali, da bodo z zavzetjem glavnega mesta postali gospodarji vse dežele. Zato so proti vsem logičnim pravilom vojskovanja vrgli vse razpoložljive sile proti Madridu. Do vrat samega Madrida je še nekako šlo, tu pa so našli nacisti na nezlomljiv odpor vladne vojske. Tega odpora nacisti doslej niso mogli zlomiti in ga najbrž tudi v bodoče ne bodo mogli.

Vojska nacističnih generalov je zašla pred Madridom v zagon, ker je prodrla predaleč naprej. Sedaj ni v stanju, niti da tvega odločilni naoskok na mesto, niti se ne more umakniti brez težkih izgub. Poleg tega sta boka te armade nezavarovana. Ta položaj postane za Franco kaj lahko usodepoln.

V goratem predelu fronte severno od Madrida se vodi pozicijska vojna. Bil sem službeno na tem odseku. Izgleda mi približno tako kot svoj čas na avstrijsko-italijanski fronti med svetovno vojno. Boj se vodi za vsako ped zemljo, ne da bi imeli eni ali drugi zaznamovati večje uspehe. Da bi med zimo to nastopile kakšne izpremembe, ni verjetno. Moramo si predočiti, da poteka fronta v višini do 2500 m, kjer v globokem snegu niso mogoče nobene operacije večjega obsega.

Zato je tem pomembnejše, da so na enem delu goratega terena, v Biskajskem odseku, začele vladne čete z uspešno ofenzivo kljub mrazu in snegu napredovale proti jugu. Naše čete stoje sedaj okrog 50 km severno od Burgosa v bližini mesta Victorja. Ofenziva se nadaljuje in o-

graža glavne preskrbovalne centre nacistične vojske.

Na jugu Španije se v zadnjih mesecih fronte v glavnem niso premaknile. Ker fašisti ne morejo prodreti, se maščujejo na ta način, da bombardirajo odprta mesta iz zraka. Ta bombardiranja so z vojaškega stališča posmatrano, popolnoma brezpomena, ker ne prizadenejo fronte, ampak oslabele starčke, žene in otroke, ki žive v zaledju. Nezaslišano grozodejstvo bombardiranja odprtih mest se upira človeškemu čutu nekaterih delov Francove armade. Ponovno so se izjavili nacistični ujetniki, da se španski letalci branijo bombardirati španska mesta.

Znaki razpadanja Francove armade se očitujejo vsak dan bolj. Ako bi bil Franco navezan samo na Spance, davno že bi bilo konec krvoprelitja. Na mesto Marokancev, ki so, kakor izgleda, že izčrpani, so stopili Nemci in Italijani.

Ako bi se demokratičnim silam v Evropi posrečilo, prisiliti obe fašistični državi, da se odrečeta vmešavanju, bi bila vojna v Španiji v par tednih zaključena. O tem sem na podlagi lastnih opazovanj na bojišču trdno prepričan.

Te ugotovitve pa nalagajo vsem demokratičnim in socialističnim silam v Evropi:

da skrbje za to, da ne bo politika nevtralnosti navadna španska stena za politiko vmešavanja fašističnih sil. Ali so vse države nevtralne ali pa nobena. To pričakujejo možje, ki se bore v Španiji, od ostale Evrope."

Vesti iz Jugoslavije

Sedanja svoboda! — Kmalu nato, ko je predlansko poletje (1935) nastopila nova vlada, v katero je prišel kot notranji minister dr. Anton Korošec, je bila razpuščena Zveza kulturnih delavskih društev "Svoboda", ki je imela po vsej Sloveniji svoje podružnice. Lani so delavci ustanovili kulturno društvo "Vzajemnost" v Ljubljani in kmalu nato so se osnovala društva "Vzajemnost" tudi po mnogih delavskih krajih Slovenije. Prepoved "Svobode" sama je najbrže pomagala, da je že do sedaj več društev "Vzajemnosti" kakor pa poprej "Svobod". Toda ta delavska prosvetna društva delajo le s silno težavo, ker jim oblasti stalno nasprotujejo in zatirajo delo s prepovedmi. Kadarkoli kako društvo "Vzajemnost" napove kakšno predavanje, takoj ga oblasti prepovedo. Tako bi moral v "Vzajemnosti" v Zagorju predavati upokojeni gimnazijski direktor dr. Dragotin Lončar o gospodarstvu v Zahodni Evropi, pa je glavar predavanje prepovedal. V Trbovljah je hotelo isto društvo prirediti predavanje o Španiji, pa je bilo tudi prepovedano. Dovoljena pa so seveda predavanja mladega klerikalca, pisatelja Ivana Javornika, ki razja po klerikalnih društvih in predava o Španiji s stališča španskih fašistov. — Cenzura tiska je prav tako stroga kakor je bila za čas diktature, za mnoge stvari

še hujša. In bolj prefrigana. Naj za način našega tiskovnega življenja navedemo ta-le primer, ki se je pred kratkim zgodil: "Slovenec" glasilo vlade, je objavil uvodnik o tem, da je slovenski jezik v uradih in na državnih tiskovinah zastopavljen in da je treba priboriti slovenskemu jeziku vse pravice. V tej zahtevi se strinjajo vsi dobri Slovenci, ki pa se tudi zavedajo, da bi zadostovalo, če bi "Slovenec" naslovil ta svoj članek kar na svoja dva zastopnika v vladi. Tednik "Slovenija", ki ga izdajajo borci za pravice slovenstva, je hotel ta "Slovenec" uvodnik ponatisniti, a glej čudo, ponatisnjeni članek je oblast zaplenila. To se pravi, da ima torej le klerikalni "Slovenec" pravico, zavzemati se za slovenske pravice. Seveda pa je ta "Slovenec" članek skrajna hinvščina, lahko pa tudi, da ga je kdo napisal prav ob spominu na govor notranjega ministra dr. Korošca na novega leta dan v radiju. Dr. Korošec, ki je po mnenju klerikalcev "voditelj Slovencev", je govoril namreč v nekaki mešanici srbsčine in slovensčine.

IZ PRIMORJA

DROBNE NOVICE

Smrtina nesreča. Blizu Stanjele na Krasu se je smrtno ponesrečil delavec Milan Valuš. Pri delu je našel staro granato, ki jo je skušal razdejati, a mu je nenadoma eksplodirala ter ga težko poškodovala. Nemudoma so ga prepeljali v goriško bolnišnico, kjer je za proti večeru podlegel poškodbam.

Zopet zaradi cen. — Te dni je bilo spet več trgovcev kaznovanih zaradi prekrškov določb o cenah in cenah v trgovini na drobno. Poleg drugih je bil kaznovan tudi trgovec France Cotic iz Škrebine pri Komnu.

Tržaška pokrajinska uprava je prejela večje posojilo, da bi krila primanjkljaj v okviru proračuna, ki je nastal zaradi davčnih zaostankov, ki jih obvezniki še niso plačali in ki jih bržkone sploh ne bo mogoče iztirjati.

V Vzhodno Afriko je odrinilo nadaljnjih 1100 delavcev iz severnih italijanskih pokrajin, med njimi je tudi 250 Goričanov. Odpeljali so se s parnikom "Italia".

Vojaško sodišče v Rimu je obsodilo Bojana Lenardića iz Gorice na 2 meseca strogega zapor, ker ni redno zahajal k predvojaškim tečajem.

Sprememba pri fašističnih organizacijah na Krasu. Za fašističnega tajnika v Trzinu je bil imenovan Rihard Rochetti, za tajnika v Zgoniku pa Robert Bessone.

Žene stanejo denar — "Moji ženi je zadnjič mušica padla v oko in me je zdravniki stal pet dolarjev."

"Ti si še srečen," odgovori prijatelj, "moji ženi je zadnjič krznen plašč padel v oči, pa me je ta zadeva stala 100 dolarjev."

Vojak brez puške

Mirko, si že spet prišel v šolo brez peresa! Kaj bi rekel ti vojak, ki gre v boj brez puške?"

"Prosim, gospod učitelj, da je to častnik!"

Avtna unija v Flintu stoji na straži

Korporacija naznanila obnovev obrata

Flint, Mich. — (FP) — Glavno mesto korporacije General Motors je razburjeno, ker se je pojavila možnost izgradnje v stavki avtnih delavcev. List "Journal", glasilo korporacije, je namreč pravkar naznanil, da bo korporacija obnovila obrat v tovarnah, ki izdelujejo avtomobile znamke Chevrolet. List omenja tudi datum, ko se bo to zgodilo.

Krajevna unija združenih avtnih delavcev sicer dvomi, da bo korporacija obnovila obrat, vendar je pripravljena na vse eventualnosti. Njen tovarni avto, opremljen z zvočniki, je stalno na cestah in obvešča prebivalce o razvoju konflikta. Obe skupini, unija in korporacija, sta zaposleni. General Motors gradi novo propagandno mašino, odkar je Flintka zveza, njen otrok, propadla. Sedaj je ustanovila novo organizacijo, ki ji je dala ime Delavski svet. Ta svet tvori delovodje, spekulante in trgovce, ne reprezentantje delavcev. Flintski zvezi je načeloval George Boysen, ki je županoval Flintu, ko je bilo mesto pod popolno kontrolo korporacije General Motors. Situacija se je radikalno spremenila, ko so se pričeli delavci organizirati, da se rešijo kompanijske nadvlade.

Unijski urad v Delavskem templu je odprl noč in dan, ker delavci trumoma stopajo v unijo. Unija je pričela izdajati tudi svoje glasilo, ki daje stavarjem informacije o poteku konflikta. Člani zdaj govorijo o razširjenju vzgojnega programa, "ko bo ta praska končana".

Korporacija se ne moti, ko trdi, da so stavarji pripravljeni vrniti se na delo, toda ne pod starimi pogoji. Oni zahtevajo priznanje unije in odpravo priganjstva. Dokler ne bo korporacija priprala na te zahteve, se bo borba nadaljevala.

Korporacija je zaostala v produkciji avtomobilov in njena tržišča so dobile druge avtne kompanije. Sodiijo, da je izgubila najmanj \$16,000,000 profita, odkar je stavka paralizirala obrat v njenih tovarnah.

Cez 100 komunistov aretiranih v Rusiji

(Nadaljevanje s 1. strani.) loval v zaroti za umor Molotova, predsednika sovjetske vlade. Udeležil se je ruske civilne vojne in si pridobil zaupanje boljševikov, končno je pa postal priwatni sofer Molotova. Tudi on je "priznal", da je bil tajni pristaa Trockija.

Pariz, 27. jan. — Dimitrija Navašina, ki je bil menda zaupnik Trockija, so našli mrtvega s tremi krogliami v prsih na pariških ulicah. Policija domneva, da so ga ubili Stalinovi pristai, ker je "vedel preveč". Navašin je bil intimen prijatelj Gregorija Pjatakova in Gregorija Sokolnikova, ki se zdaj nahajata kot "zarotnika" pred sodiščem v Moskvi.

Slika kaže poslanca v državni zbornici v Lincolnu, Neb. Nebraska je edina država v Uniji, ki ima samo eno zbornico.

Nogavičarska družba obdolžena zarote

Mobilizacija vigilantov v Readingu

Reading, Pa. — Tukajšnji svet delavskih unij je objavil senzacionalne obdolžitve o zaroti proti mestni vladi, zaeno pa je pozval guvernerja Earleja, naj nastopi proti Berkshire Knitting Co., ki je pričela oboroževati vigilante z avtomatičnimi revolverji, z namenom, da strmoglavijo mestno vlado.

Vlada si je nakopala sovraštvo nogavičarske kompanije, ker noče z oboroženo silo zatirati stavke, ki je izbruhnila v tovarni te družbe pred več tedni, ker je odklonila zahteve glede zvišanja meze. Stavko vodi krajevna unija Zveze nogavičarskih delavcev.

"Kako dolgo bomo morali še trpeti kompanijski terorizem, čigar cilj je zlomev stavke nogavičarskih delavcev?" vprašuje delavski svet guvernerja. "Pozivamo vas, da takoj podvzamete akcijo proti terorizmu, ki so akovali zaroto proti mestni vladi, ker noče sodelovati pri razbijanju stavke."

Obdolžitve, da so med teroristi vojni veterani, sta takoj zanikali Ameriška legija in organizacija Veterani zunanjih vojn. Obe sta izjavili, da nimata nič skupnega s teroristi, katere je mobilizirala Berkshire Knitting Co.

Walter S. Shearer, policijski načelnik v Readingu, je obsodil šerifa J. C. Cooka, ker je izdal dovoljenje, da smejo vigilantje nositi orožje. Zapretil je, da bo šerif odgovoren za morebitna nasilja vigilantov, če bodo ti še izzivali stavarje. Shearer je dejal, da bo aretirati vsakega, ki bo v imenu vigilantov v službi nogavičarske družbe, grozil stavarjem. Nekateri stavarji so že dobili pisma z grožnjami, da bodo tepeni, če bodo še nadalje piketirali pred tovarno.

Senatni odsek obnovil preiskavo

Organizacija delodajalcev priznala stavkolomske aktivnosti

Washington, D. C. — (FP) — Uradniki notorične antiunjske National Metal Trades Assn. so pred člani senatnega odseka, kateremu je bila poverjena preiskava špionaže v industrijah, priznali, da najemajo špione in kriminalne karakterje za razbijanje stavk, ko je odsek obnovil zaslišanje. Dalje so priznali, da odvetniki, ki so v njihovi službi, priporočajo delodajalcem kršenje Wagnerjevega zakona, ki je bil sprejet v zadnjem zasedanju kongresa in garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

To organizacija tvori 952 delodajalcev. Ti lastujejo tovarne, v katerih izdelujejo avtne priklone in kovinsko opremo. Organizacija dobavlja svojim članom pobojnike, špione in stavkolomce in vse te zalaga z oro-

Lz stavke mornarskih delavcev

Vladno delavsko razsodišče odredilo zaslišanje

New York. — (FP) — Stavkajoči mornarji na vzhodu so podvzeli prvi korak glede končanja konflikta, ki traja že tri mesece, ko je federalno delavsko razsodišče ugodilo njihovi zahtevi in odredilo zaslišanje. Stavkarji so obdolžili uradnike Intl. Seamen unije in parobrodne družbe zarote proti članstvu in te obdolžitve bo zdaj reševalo delavsko razsodišče. Na masnem shodu, ki ga je sklical stavkovni odbor, so stavarji sprejeli resolucijo, ki določa premirje, dokler bo trajalo zaslišanje.

Ta resolucija je bila sedaj poslana v odobritev drugim unijam, ki so zavezane v stavki v vzhodnih pristaniščih. Resolucija naglašala, da so uradniki mednarodne unije sklenili dogovor z magnati brez vednosti članstva. Dogovor ni bil nikdar predložen članom v odobritev, zato ni veljaven. Delavsko razsodišče je bilo zdaj pozvano, naj prizna voditelje stavke kot reprezentante unije mornarskih delavcev pri kolektivnih pogajanjih z delodajalci. Člani ekskutivne mednarodne unije niso sankcionirali stavke mornarskih delavcev.

Resolucija določa obnovev stavke, ako se magnetje ne bodo držali provizij predlaganega dogovora. Po izbruhu konflikta so stavarji izvolili zaupnike, ki so nadomestili uradnike, ker slednji niso hoteli odobriti stavke. Tem zdaj pošiljajo tudi članarino. Po izjavi voditeljev stavarjev bodo članarino sprejemali zaupniki tudi po končani stavki.

Organizatorična kampanja tekstilne unije

Lawrence, Mass. — Unija tekstilnih delavcev je pričela organizatorično kampanjo, da potegne v organizacijo okrog 20,000 delavcev, ki so uposleni v tekstilnih tovarnah v tem distriktu. Druge delavske organizacije sodelujejo z unijo v tej kampanji.

mora uveriti ameriški narod, zakaj delavci ne zaupajo korporacij General Motors," je rekla delavska tajnica.

Naznanilo in zahvala

Tužnega srca naznanjamo žalostno vest, da je preminul naš ljubljani sin in brat

WILLIAM H. NOSSE

Umrl je dne 21. dec. 1936 ob 4:30 popoldne v Allegheny Valley Hospital bolnišnici v Tarentum, Pa. Pogreb se je vršil 24. decembra 1. l. na Deer Creek pokopališču. Rojen je bil 5. januarja 1919. Bolan je bil šest mesecev in dal smo mu štirinajstkrat transfuzijo krvi. Najlepša hvala mojemu bratrcu John Vertovsheku, kateri mu je dal štirikrat njegovo kri in Joseph Oevrku Jr., kateri mu je dal enkrat svojo kri. Srčna hvala vsem, ki ste mu podarili krasno venico in cvetlice in lepa hvala družstvu št. 419 BNPJ, katerega je bil pokojni član ves čas od onega leta naprej, za podarjeni mu krasni venec. Še enkrat najlepša hvala vsem skupaj in za vse, kar koli ste nam dobrega storili in nas tolažili v uri žalosti. Tebi, dragi sin in brat, pa želimo, počivaj v miru in lahka naj Ti bude zemlja. Spominjali se Te bomo vedno z ljubeznijo v srcu do konca življenja našega. —Zalučci ostali: Frank in Agnes Nosse, stariši; Frank Jr., brat; Mary, Frances in Agnes Jr., sestre; Louis Koprivnaker, svak, ter John Drab, stric. Harwick, Pa.

Novo sovjetsko potniško letalo, v katerem je prostora za 14 oseb. Načrt tega letala je izdelal sovjetski inženir P. Grokovaskij.

Martin Andersen Nexø

PROKLETSTVO

ROMAN

Prevedel Mirko Javornik

Toda gospa Frankova ni hotela priti na glas, da je skopa in še manj bi hotela slišati očitke, da plačati ne more.

Potem je vzraslo vprašanje, kako izročiti župniku denar; zakaj da bi ga dala fantu, da bi on vso reč uredil, kot je bilo sicer v navadi, to bi bilo zadržano prenevarno.

No, to se bo že kako uredilo, toda odkod naj pride ves ta denar?

Treba bi bilo pogledati za kaj več dela, takega, ki bi ga lahko vrnila ponoči, zakaj ponedelji je imela že obe roki polni. Da, kaj drugega ji ni preostajalo. Treba se je bilo ubadati, dokler se ne bi zgrudila, kar bo nekoč tako in tako konec vse pesmi, prej ali pozneje. In to je bilo tudi najboljše, kar je moglo koga doleteti, potem bi imel človek vsaj mir pred vsami skrbmi.

Tri krone na teden bo treba najmanj spraviti; to se bo moralo dati doseči, če bo vzela nekaj noči na pomoč. In če je bilo do zdaj dovolj moči za vse drugo, jih bo dovolj pač tudi za to. Kopriva ponavadi izlaha ne pezebe.

Potem bi si spravila vsaj tega paglavca z vrta — če se pastor ne bo upiral, da bi ga birmal, kot je že dolgo grozil.

In kaj bo iz njega, ko bo sam svoj gospod? Umazanec, pijanec, ki bo pustil, da bo žena zanj skrbela? Saj je imel najboljši vzgled za to. Ali pa bo babjek, ki bo zanemarjal svojo ženo in napravil iz nje svinjsko bitje kot Jonas Paulsen. Tudi za to je bilo podlage v fantu.

Gospa Frankova je s Paulsenovo ženo Kristino služila pri velikem pivovarniku in kmetu Damu, in bili sta si najboljši prijateljici na svetu. A potem je prišel v hišo za voznika Jonas Paulsen in obe sta noreli za njim kot vaa druga dekleta v mestu.

Bil je navajen, da je dobil vse, kar je hotel, in ni je bilo dekle v mestu, ki bi se ne bila o-hladila do svojega ljubega v pričakovanju, da se ji bo približal Jonas Paulsen, čeprav je bil znan po tem, da se nikjer za dolgo ne večje.

Zato je med dekleti vzbudilo še večje nevoljo, ko si ni samo dal zadržati vrvi okoli ene noge, temveč ker se je to zgodilo vrhu vsega še od najneznatnejše izmed vseh, od Kristine, ki je bila vedno tako boječa.

A zdaj ni bila več boječa; bilo bi krivično, da bi ji kdo očital kaj takega. Dobro se je naučila. Toda kaj je hotela s takim kozlovskim dedcem? Je pa že sprejemljivejša taka jokava oseba kot je Frank.

To preziranje gospe Frankove, s katerim je gledala na nekdanjo prijateljico, je temeljilo še vedno na zavisti. Paulsen je bil vendar moški; že okoliost, da je mogel poleči toliko ženak je to dokazala. In ona bi najbrž tudi ni ne asprotovala, če bi jo hotel kot svojo ženo potisniti v blato.

Zato ni tako hudo mislila, kadar je Thorwald primerjala s njim. Proti fantu je čutila nekaj kakor potrebo, da se mu podrejuje, čeprav jo je trdovratno pahal od sebe.

A za jazo in udarci, pri katerih je po okoliščinah sodeč ostajalo, je telo neke vrste obdovnanje do njegovih burk in nedoločna predstava, da je pravzaprav junak med drugimi fanti.

Gospa se je danes po dolgem času spet vzbala in kot ponavadi se je tem huje razarjala, čim poznejše je bilo, ne da bi se Thorwald vrnil. Zaprla je oboje vrat, zastavila lino na podstrešju, in se tako zagotovila, da si brez njene vednosti ne bo mogel priboriti dohoda v hišo in ji potem postreči za lažjo, da je prišel prej domov, kot pa je ona pričakovala.

Kaj naj počne s možem, ji ni bilo jasno. Najrajši bi ga bila pustila, naj se klati po svojih potih in se do mrtvega nažre, če ga veseli. A šlo je za suknjič. Bila je skoro pretrudna, da bi ga pretepla; toda če bi krono zares zapil, potem naj bo Bog milostljiv njegovemu hrbut!

In kaj je pomagalo vse pretepanje? Za hip se ji je spet zornilo pred očmi kakor ponavadi, kadar se je jasno zavedla vse obupne brezupnosti svojega boja z njim. Nekega lepega dne jo bo vendar spravil čisto na nič, prodal bo vse tjavendan, ko je ne bo doma. Kdo bi ga mogel pri tem ovirati?

Drhtela je pri tej misli. A ni se dalo prav nič pomagati. Moliti k ljubemu Bogu, to ni moglo koristiti, to je že dovolj poskušala. Sklicevati se na Frankovo čast bi bila čista blaznost in pretepati ga, to je bilo morda še bolj blazno, kar je potem mislila, da sta bot in da sme začeti znova. In kljub temu je bila palica edina, kar je še imela zanj.

Tedaj se je spomnila, da je kot dete nekoč čula o modrem možu, ki je s čaranjem ozdravil pijanca. Če bi bilo res kaj reanice v tem? Če bi se napotila do Svise na Balkaheldi, do stare čarovnice, in jo prosila za svet! Ljudje so svede govorili, da je tisti mož po ozdravljenju postal bedast in da je ostal vse svoje življenje ubog cepec. A kaj potem? Potem bi Frank vsaj ničesar več ne mogel uničiti.

Sklenila je, da bo takoj zjutraj poiskala Sviso.

Ko je bil Thorwald sam, jo je mahnil vzdolž obrežja okrog mesta. Ni bil pripravljen, da bi šel takoj domov; zaupan ni bil in palica mu tako ne bo ušla. Nasprotno pa je bil občutno lačen, a v tem času doma tako ni bilo ničesar za pod zob.

V mislih je preiskal vse poti, kako bi ujel kaj užitnega; ko pa ni mogel ničesar najti, je potisnil vprašanje prehrane vstran in se klatil dalje ter z očmi in z ušesi lovil, če se kje kaj ne giblje. A vse mesto je leglo h pokoju. Le tu in tam je sedela dvojica zaljubljenih, šepetala in se stiskala ter kopneče strmel na morje, ki se je srebrno lesketalo — sicer pa je bilo vse življenje kot mrtvo.

Lahko bi zasledoval zaljubljenca. Toda za to bi bilo treba pravzaprav dveh ljudi, sicer vsa reč ne nudi prav nič zabave.

Če bi šel po Larsa? Bila bi pravzaprav dobra šala, da bi mu s kakim brunom zapri odprtino v ribnici, potem bi Lars zjutraj ne mogel ven. Toda to bi ne bilo nič čednega, ker potem bi takoj odkril njegovo pribežališče.

Thorwald je lezel proti domu in se od časa do časa stresel ob misli na mršavi dan in na udarce, ki so ga čakali. Ko je prišel blizu kleti "debelega Madsa Sivertsenja, je videl v kleti in ga na česti izpusil. Mož je najprej za hip postal in se opotekal kot trs v valovih, blebelat predse in dvigal kazalec. Potem se je nekaj zbral in se z vihrajočimi škrici — še vedno nalahno blebetaje — opotekel po cesti.

Bil je oče. Thorwald se je srečanja razveselil in sledil očetu tik za petami. Zdaj je imel vendar še nekoga, ki bi lahko prestregel prvo in najhujšo ploho udarcev; treba je bilo le starega prvega pustiti v hišo! Nekaj udarcev več ali manj bi samo na sebi niti toliko ne pomenilo, toda napadal ga je lahen stud nad življenjem, ker je imel od današnjega dneva premalo, da bi ga mogli zadevati udarci po vsej pravici.

In potem je bil zdaj apert tako nizkotno lačen; če pa je bila palica na pohodu, ni od nikoder vabila večerja — mati je dajala vedno le eno od obeh dobrin.

In kaj sicer! Kaj pa je, če starega malo premati! Saj je bil tako pijan, da ni mogel ničesar čutiti.

Zdelo se je, da oče nič ne sluti, kaj ga čaka; križal je cesto in pel:

"Možster Frank po cesti gre, hlače ima vse nove, stara pa sedi doma, poper melje, tralala!"

Ko je pa ozri hišo, je onemel in na čelu je obstal ter mrmral nekaj predse. Očitno je poskušal misliti. Potem je kolebal okrog hiše. Thorwald je šel za njim v določeni razdalji, da bi bil priča sprejema, ki se bo najbrž izvršil zelo toplo.

(Dolje prihodnjik.)

Ilya Ehrenburg piše Unamuno

Odpri pismo radi Spanije

Gospod Miguel de Unamuno, profesor vseučilišča v Salamanki, bivši revolucionar in bivši pesnik, sodrnik generala Mola, rad bi v tem težkem času govoril z vami odkrito, kakor se spodobi med književniki. Nočem vas spominjati najinih srečanj. Ne bi vas hotel kompromitirati pred vašimi gospodarji. Imava skupno samo eno: da ne drživa v rokah ne puške ne lopate, ampak pero. Dotikrat ste s ponosom govorili o našem poklicu. Tudi jaz sem nanj ponosen. Še sedaj, čeprav sem čital tisto, kar ste vi zadnjič napisali.

Pred petimi leti sem se mudil v vasi Sanabrij. Videl sem tam kmete, ki jim je glad sijal iz oči. Jedli so šir in drevesno skorjo. Na obali jezera je stala gostilna. Tam so mi pokazali "zlato knjigo," ki ste v njo svoj čas vi,

Unamuno, napisali par vrstic o lepoti tamošnje okolice.

Vi, kot Spanec, ki govorite samo o svoji ljubezni napram svojemu narodu, niste opazili ničesar drugega, kakor čipkasto površino jezerske vode in valovite gričke okolice. Vaš pogled je šel mimo žen, ki so na rokah držale od gladi polmrtvo deco. Ob tem času ste pisali v vse denišarske liste članke v umetniškem slogu. Potem ste napisali tudi nek članek o gladi. Par sto vrst ste posvetili filološkemu raziskovanju: kaj pomeni beseda "glad". Podrobno ste raztolmačili, da tek človeka v južnih krajih ni identičen s tekom človeka severnih pokrajin in da glad, ki ga je opisal Hamsun, nima ničesar skupnega s gladom, ki ga je opisal Quevedo. Res, niste se hoteli umazati; niste se hoteli odločiti niti za gladne, niti za one, ki jih pita za svinčcem. Hoteli sta ostati čisti pesnik in sodrnik listov, ki imajo veliko tiražo.

Pet let je prešlo. Vsi zločinci

Spanije, krvniki, nasledniki inkvizitorjev, degenerirani karlisti, so se našli v skupni vojni proti španskemu narodu. V vasi Sanabrij so ujeli generala Caminera, ki je ostal narodu svest. Ne srečni sanabrijski kmetje so zbežali v gore. Ceprav imajo samo lovke puške, nastopajo proti strojnicam. A vi, pesnik, zaljubljen v španski folioigro, kaj ste vi napravili?

Odpri ste svojo denarnico, kjer hranite denar, ki ste ga prejeli za svoje globokoumne refleksje o gladi in ste plemenito, kakor pravi hidalgo, poklonili 5000 peset mučiteljem svojega naroda.

Vi pišete: "Zaprepalčen sem nad barbarstvom levičarjev." To ste napisali v Salamanki. Najbrž se radi sprehajate pod arkadami Velikega trga. Trg je res lep in imate pravico, da se divite slogu španske renesance. Ali, ko ste se tako sprehajali, niste li opazili trupla narodnega poslanca Manca, ki so ga vaši pri-

jatelji obesili, da obvarujejo kulturo pred barbarstvom?

Unamuno, vi ste mnogo govorili o plemenitosti španskega naroda. Da, tudi jaz se divim tej plemenitosti. Ali, krvniki Salamanke niso njeni nasledniki, pač pa delavci Madrida, ribiči Malage in rudarji Ovieda.

Letos spomladi sem bil v Oviedu. Že v jeseni leta 1934. so vaši prijatelji dokazali, kako znajo spoštovati spomenike prošlosti. V zvoniku neke gotске katedrale so imeli nameščene strojnice.

Danes so iz granadske Alhambre napravili trdnjavo. Vaš zaščitnik, general Franco, je izjavil, da je pripravljen porušiti pol Spanije, samo da zmaga. Zelo skromen je ta vaš general. Najbrže zato, da vas ne razčlani. V resnici je pripravljen porušiti vso Spanijo, samo da podjarmi narod.

Vi pišete: "Nek nesrečen, neizobražen človek, je z navdušenjem govoril o Rusiji. Kako more vedeti, kaj je Rusija, če pa niti svoje dežele ne pozna?" Da, prav imate: v vaši domovini je dosti neizobraženih. Kdo pa je temu kriv, če ne popje, general in bankirji, ki so stotletja vladali Spaniji? Danes se vaša domovina prebujaa in hoče premagati neizobraženost; danes je vaš delavec začel čitati, a kmet zahteva šole, jezuiti junaki pa zato iz italijanskih in nemških letal streljajo po tem narodu.

Ko so vstali zavzeli Tolozo, so zmetali vse knjige iz Narodne biblioteke in so jih svedčano sežgali na Glavnem trgu. Vi pa ste, plemeniti mecen, poklonili 5000 peset, ne za šole, marveč za sežiganje "heretičnih knjig." Naj vam ne bo žal! Bog vam bo teh 5000 peset stotero povrnil. Zdaj bodo vaše filozofske domislice o gladi gotovo tudi v Nemčiji čitale.

Naenkrat ste našli besede, ki so vaakomur umljive. Ne razpravljate več o virokih in posledicah. Vi blagoslovljate krvnike. To vi imenujete "obrano kulture."

V Spaniji je živel vaš istodobnik, stari pisatelj Pio Baroja. On ni bil kak revolucionar, kakor ste bili vi, on ni ljubil marksizma. Ko sem ga vprašal, zakaj ni prišel v Pariz na kongres književnikov za obrambo kulture, mi je dejal, da se ne mara pečati s politiko. Tudi on je padel v roke vaših prijateljev. Zahtevali so od njega, da se prizna k stvari karlistov, ubijalcev španskih delavcev. Bio Baroja je odgovoril: "Ne!" Je li mogoče, da niste zardeli od aramu, ko ste zvedeli za odgovor Pia Baroja? Vaši prijatelji so ga zvezli na ulico in ga psovali. Hoteli so ga ustreliti. Kaj ne, da so hlabro čitili kulturo, Unamuno?

Torej, vaša pot ni pot španskih književnikov. Pesnik An-

tonio Machado, lirik in znanstvenik, dostojni naslednik velikega Jorga Manriquea, je na strani naroda, ne na strani krvnikov. Filozof Ortega y Gasset, ki je dolgo okleval, se je v teh kritičnih časih odvrnil od vataških banditov. Ramon Gomez de la Cema je izjavil, da je pripravljen boriti se za narodovo stvar. Mladi pesnik Rafael Alberti, ki so ga kmetje rešili vrvi vaših branilcev kulture, se hlabro bori proti onim, ki se klanjajo zlategu teletu. Književniki so vas zapustili. Ostali ste sami, z istimi žandarji, ki so nekoč vrgli v ječo književnika Unamuna, danes pa stiskajo roko fašistu Unamuni. Nekoč ste napisali: "Naši predniki so ustvarili Spanijo z besedo, ne z mečem." S tem ste opravičevali svojo opredelitev. Pa je prišel dan, ko ste svoje pezete, ki ste jih zaslužili z besedo, izročili v službo meču. Tudi jaz sem književnik in vem, da se ljudje bore za arečo istočasno tako z besedami, kakor z mečem. Ali mi se pri tem ne skrivamo za pesniške diskuzije. Mi smo si izbrali svoje mesto v tej boji. Neizobraženi književnikov ni več. Oni, ki govorijo danes o "čisti" umetnosti, bo spustil jutri svoj denar v krvavo generalsko roko. Mrnjo je težko pozabiti, kakor je težko pozabiti ljubezen. Vaš slučaj, Unamuno, ne bo pozabljen.

Vi svetujete predsedniku Azani, naj se ubije. Predsednik Azana pa bo ostal na svojem mestu, kakor stoji ves španski narod. Kakor mlada dekleta v Barceloni in stari v Andaluziji. Ne maram vam reči: "Ustrelite se, Unamuno!", da bi se s tem iztrgala ena stran iz španske literature. Vi ste že izvršili samomor onega dne, ko ste začeli sodelovati z generalom Molom. Podobni ste Donu Quichotu. In sami ste skušali biti Don Quichote. Ko ste sedeli v pariški kavarni Rotondi, ste pozivali vao špansko mladino na boj proti generalom in jezuitom. Danes oni ubijajo špansko mladino s kroglimi, ki so jih kupili za vaše pezete. Ne, vi niste Don Quichote, niste niti Sancho Pansa. Vi ste eden izmed onih starih cinikov in sebičnejšev, zaljubljenih samih vase, ki se naslajajo, zroč iz svojega dvorca, kako zvesti hlapci bijejo nesrečnega viteza. — Iz Svobode.

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

R. Jamba, poveljnik mongolske letalske flotile, v svojem letalu.

V šoli

"Kdo zna povedati, kaj je basen?"

"Prosim, basen je, če osel in krava tako govorita drug z drugim, kakor vi in jaz."

Največja laž

Dva dečka sta našla 10 dinarjev in se prepirala, čigav naj bo ta kovač. Sporazumela sta se, da ga doli tisti, ki pove največjo laž. Mimo pride učitelj in dečka mu postavita vprašanje. Učitelj ju opominja: "Ampak dečka, ali ne vesta, da je laž greh? Glejta, jaz sem že tako star, pa se ni-

ŠE SE!

Išče se FRANK MIHEVC, član društ. št. 89 SNPJ, Harwick, Pa. Od doma je odšel dne 19. jan. 1937 ob 9. uri zjutraj in za tem se ni več vrnil nazaj. Visok je 5 čevljev in 9 inčev, ima kostanjeve lase, običen je bil v črne hlače in črne čevlje ter v temno rdeči jopič. Ako kdo rojakov ve za njega, ali pa če bo sam čital ta poriz, naj se takoj javi bratu John Opeka, R. D. 1, Oakdale, Pa., ali pa njegovi ženi, Rosi Mihevc, Box 104, Harwick, Pa.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

—(Adv.) 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročnik. List Prosveto stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri acumentu \$1.25 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Ceno lista Prosveto je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cileiro in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 6.00
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 12.00
3 tednike in..... 12.00	3 tednike in..... 18.00
4 tednike in..... 16.00	4 tednike in..... 24.00
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 30.00
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupna naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne storite, tedaj mora upravništvo znifati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite ted